

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ: ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”

Наследник на Търновската книжовна школа, близо 40 години Великотърновският университет “Св. Св. Кирил и Методий” успешно защитава името си на авторитетен център на висше образование, хуманитаристика и изкуство. Започнал своята дейност през 1963 г. като ВПИ “Братя Кирил и Методий”, Великотърновският университет е обявен официално за първи извънстоличен български университет на 14 октомври 1971 г. Годината не е избрана случайно. 600 години по-рано, през есента на 1371 г. завърналият се от Света гора прочут български духовник и писател, а по-късно и Патриарх на България Евтимий, създава в манастира “Св. Троица” край Търновград книжовна школа, чийто авторитет на престижен средновековен университет разнася славата на българското книжовно богатство далеч зад границите на Втората българска държава. В такъв смисъл Великотърновският университет “Св. Св. Кирил и методий”, макар и със сравнително кратка история, е законен наследник и духовен продължител на вековните традиции, чието начало се корени в свящото дело на славянските първоучители Константин-Кирил и Методий.

Днес Великотърновският университет има 7 факултета, 42 катедри, 68 специалности, 2 педагогически колежа в Плевен и Враца, центрове в София, Пловдив и Добрич и над 18 хиляди студенти от България и чужбина. Подготвя бакалаври, магистри и докторанти. Великотърновският университет «Св. Св. Кирил и Методий» е първото от големите български държавни висши училища. Всяка година Академичният съвет номинира един дипломиран възпитаник на Университета за присъждане на академична награда на Община Велико Търново в размер на 5000 евро.

В структурата на Великотърновския университет са обособени още Център за квалификация, три научно-изследователски центъра, център за дистанционно обучение, книгоиздателски комплекс, централна университетска и филиални факултетни библиотеки, международен българистичен семинар. Разкрити са Британски, Френски, Немски, Австрийски, Нидерландски, Японски, Испански, Италиански, Китайски, Американски и Полски информационен център.

ВТУ «Св. Св. Кирил и Методий» е в договорни отношения с над 30 чуждестранни университети чрез редица световни и европейски програми за университетско сътрудничество и образователен обмен.

Университетът е предпочитано място за провеждане на национални и международни научни изяви, напр.: Българите в Северното Причерноморие, Търновски Книжовна школа, международен конгрес на германистите, международен конгрес по американистика и т.н.

Началото на обучението по география във Великотърновския университет се поставя през 1984 г., когато е разкрита катедра «География» към Историческия (сега Историко-юридически) факултет. Тук се обучават студенти в две специалности: География и История и география. В първата студентите получават подготовка по основните направления на географската наука. Завършилите

се реализират като специалисти-географи в различни институти, организации и ведомства или като преподаватели по география в училищата. Завършилите История и география получават образователната степен бакалавър и квалификация учител по история и география.

С изпит по **география** на България във Великотърновския университет «Св. Св. Кирил и Методий» се кандидатства за специалностите География и История и география в Историко-юридическия факултет и специалностите Финанси, Стопанско управление, Маркетинг, Счетоводство и контрол, Международни икономически отношения и Туризм в Стопанския факултет на Университета. Кандидатстващите имат възможност да положат два изпита – География на България 1 (писмена разработка на тема от конспект/програма) и/или География на България 2 (тестови вариант). Ако кандидат-студентът се е явил на двата изпита при балообразуването под внимание се взема по-високата оценка.

Изпитът по География на България 1 ще се проведе на 11. 07. 2006 г., а по География на България 2 – на 19. 07. 2006 г. Двата изпита са равнопоставени.

Великотърновският университет «Св. Св. Кирил и Методий» дава възможност на студентите при определени условия да се обучават едновременно по две специалности, напр. география и право, психология и география и т.н. Това предполага всъщност след първата година студентите да започнат обучение и по специалността, която са посочили на първо място, но балът не им е стигнал за нея.

Неповторимата атмосфера за учене и развлечения, историческите традиции и съвременният динамизъм са достойни аргументи за правилността на избора на кандидатите – достолепния и жизнен Търновград и неговата академична перла – Великотърновския университет.

Драги кандидат-студенти,

През 2003 година за пръв път в България се въведе конкурсен изпит **по география на България** (тестов вариант). Основната цел на този изпит е да се оцени равнището на общата подготовка на кандидат-студентите в областта на географията на България, изучавана в гимназиалната степен на българските училища. Съдържанието на въпросите от теста не излиза извън рамките на учебните програми за десети и дванадесети клас за задължителната и профилираната подготовка.

Конкурсният изпит по география на България (тестов вариант) във Великотърновския университет «Св. св. Кирил и Методий» ще се състои от три компонента.

Първи компонент – проверка на географската грамотност на кандидат-студентите

Целта е да се провери и да се оцени степента на географските знания и умения на кандидат-студентите. Оценяват се знания за:

- същността и основните закономерности в развитието и стопанското значение на природната среда на България;
- основните геодемографски характеристики на населението на България, съвременните демографски процеси и демографска политика на България, селищната мрежа;
- националното стопанство и регионалните стопански различия;
- районите (регионите) в България, регионалната политика в процеса на присъединяване към европейските структури.

Включените задачи имат следния характер:

1. Въпроси и задачи със свободен отговор (открити въпроси за тълкуване и за интерпретация; за формулиране на обобщени изводи; за оценка на правилността на поднесената информация и формулиране на очаквания; за асоциация – допълване и продължаване на изречение; за формулиране на наименование);
2. Въпроси и задачи с ограничена свобода на отговорите (полуоткрити въпроси и задачи), включващи редактиране на текст, формулиране на отговори, избор на отговори; полуоткрити асоциативни задачи – прости полуоткрити асоциативни задачи, задачи за множествена асоциация, задачи за последователна асоциация;

3. Въпроси и задачи със структуриран отговор (закрити въпроси и задачи) – задачи за идентификация; за съждение; за множествени изборни отговори; за съответствие; за допълване; за заместване; за преобразуване; за разширяване.

Общият брой на тестовите задачи е **30**. Максималният брой точки е **50**.

Втори компонент – проверка на знанията и на уменията на кандидат-студентите чрез изпълнение на практически задачи

Изисква се изпълнение на две практически задачи. Осъществява се анализиране и интерпретиране на географска информация; проверяват се знания за географски обекти и пространствената ориентация на картна основа; извършва се анализиране на графични и статистически материали и други източници на географска информация.

Броят на задачите е **2**, а максималният брой точки е **25**.

Трети компонент – проверка на уменията да се изгражда географски текст

Целта е да се провери уменията на кандидат-студентите за проследяване и съпоставяне на различни географски явления и процеси, за подбор на факти и аргументиране на формулирани твърдения, за аналитично излагане на знания в обобщен вид, за формулиране на изводи и умение да се изгражда научно изложение и да се демонстрира висока езикова култура.

Третият компонент не дублира механизма (и съдържанието) на класическия писмен изпит по География на България. Чрез него се цели да бъдат проверени способностите на кандидат-студентите да защитават в писмена форма собствената си гледна точка по актуални въпроси (отличаващи се с голяма доза географичност) или да коментират твърдения и тези на известни учени-географи.

Поради дискуссионния характер на формулировките и изискването за обем на изложението (до **2** стр.) възпроизвеждането на текстове от публикувани материали с географско съдържание е необосновано и не се препоръчва.

Максималният брой точки, които кандидат-студентите могат да получат, е **25**.

Примерни теми:

1. “Географското положение или който и да е географски фактор се олихвяват от човека” (Хуго Хасингер)
2. “България е задземие на протоците. През нея минават главните пътища към тях”(Иван Батаклиев)
3. “Важността на пътищата зависи преди всичко от значението на обектите, които свързват” (Иван Батаклиев)
4. “В политикогеографското положение на България се крие нейното предопределение. Рядко са примерите като българския, гдето географското положение се налага с такава голяма сила в съдбата на държавата” (Иван Батаклиев)
5. България сега – демографска криза или закономерен процес.
6. Урбанизация, депопулация, дезурбанизация.....
7. Религиозни различия и социално единство – проблеми и надежди.
8. Природна среда и социално-икономическо развитие. Зависимости, процеси, резултати, тенденции.
9. Какво е отражението на структурната реформа върху регионалното развитие на стопанството?
10. За по-голям частен или държавен сектор в българската икономика?
11. Устойчивото развитие на България – факт или илюзия?

Схема на оценяване:

1. Всеки от компонентите носи съответен относителен дял от окончателната оценка.
2. Окончателната оценка от изпита е обща за трите компонента и се формира като отношение **50 : 25 : 25**.
3. Максималният брой точки от трите компонента, гарантиращ отлична оценка, е 100 точки.
4. Минималният брой точки, който се равнява на успех среден 3,00, се равнява на 30 точки.
5. Окончателната оценка от кандидат-студентския изпит е комплексна, включва оценките от трите компонента, и се формира по следната схема, в която стъпката е 0,25:

№	Брой точки	Оценка
1	до 29 точки	Слаб 2
2	30-34 точки	Среден 3,00
3	35-39 точки	Среден 3,25
4	40-44 точки	Добър 3,50
5	45-49 точки	Добър 3,75
6	50-54 точки	Добър 4,00
7	55-59 точки	Добър 4,25
8	60-64 точки	Мн. добър 4,50
9	65-69 точки	Мн. добър 4,75
10	70-74 точки	Мн. добър 5,00
11	75-79 точки	Мн. добър 5,25
12	80-84 точки	Отличен 5,50
13	85-89 точки	Отличен 5,75
14	90-100 точки	Отличен 6,00

Кандидатстудентски изпит по география

(проведен на 20 юли 2005 г.)

I компонент

1. Кой от посочените обекти не е крайна точка на територията на България? (1т.)

а) устието на р. Тимок; б) нос Шабла; в) нос Емине; г) връх Вейката.

2. В коя от посочените двойки има несъответствие между планината и най-високия ѝ връх? Напишете надморската им височина. (2т.)

а) Сакар – Вишовград б) Предбалкан – Васильов.....
в) Родопи – Снежанка г) Пирин – Вихрен.....

3. Попълнете празните места. (3т.)

Преобладаващ за България е релеф – средната надморска височина на страната е метра. Основните релефни форми се редуват от север на юг, а най-високата точка е вр. Мусала –м.

Преобладаващите форми на релефа са подходящи за Планинският тип релеф създава благоприятни предпоставки за, но разположението на Стара планина се явява пречка за развитието на

4. Кои от изброените градове са разположени в долината на р. Марица? Подчертайте верните отговори. (1т.)

Самоков, Гополовград, Пазарджик, Карлово, Ивайловград, Пловдив, Свиленград, Хасково, Симеоновград.

5. Освен при с. Кошава (Видинско) гипс се добива при (1т.)

а) Ветово б) Раднево в) Елхово г) Гоце Делчев.

6. Допълнете изречението, като обоснете отговора си. (2т.)

Съвременното демографско състояние на България се определя като

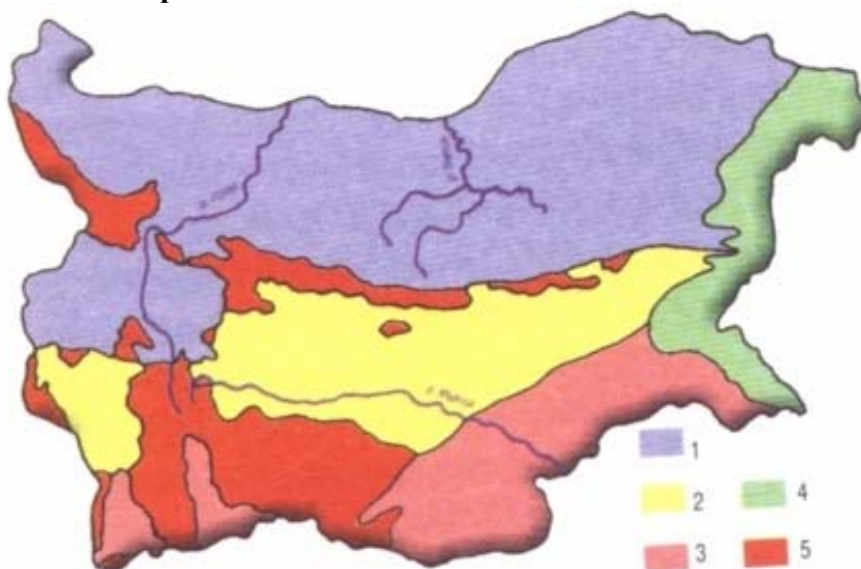
Основания за това са:

-
-
-

7. Срещу всеки от изброените типове климат съотнесете цифровия код на прилежащите им селища. (4т.)

1. Умереноконтинентален -
2. Преходноконтинентален
3. Континенталносредиземноморски -
4. Черноморски -
5. Планински -

Нанесете ги на картната основа.

1. Трън
2. Пазарджик
3. Доспат
4. Кърджали
5. Сандански
6. Кюстендил
7. Плевен
8. Свиленград
9. Царево
10. Сливен
11. Балчик
12. Добрич

8. Коя от изброените реки не извира от Рила?

(1т.)

- а) Струма б) Места в) Джерман г) Искър

9. Попълнете празните места в таблицата.

(2т.)

Почвен тип	Почвообразуващи фактори				Особености на почвения слой	Разпространение
	скална основа	релеф	климат	растителност		
чернозем	лъсочва	равнинен	умерено-континентален	тревна	дълбок, с дебел хумусен хоризонт	Дунавска равнина
сиви горски	---	-----	----	----	----	-----
----	предимно силикатна	ниско-планинска	преходно-континентален	дъбова горска	плитък, със среднодебел хумусен хоризонт	южно от главната старопланинска верига

10. Прочетете текста и поправете допуснатите грешки.

(1т.)

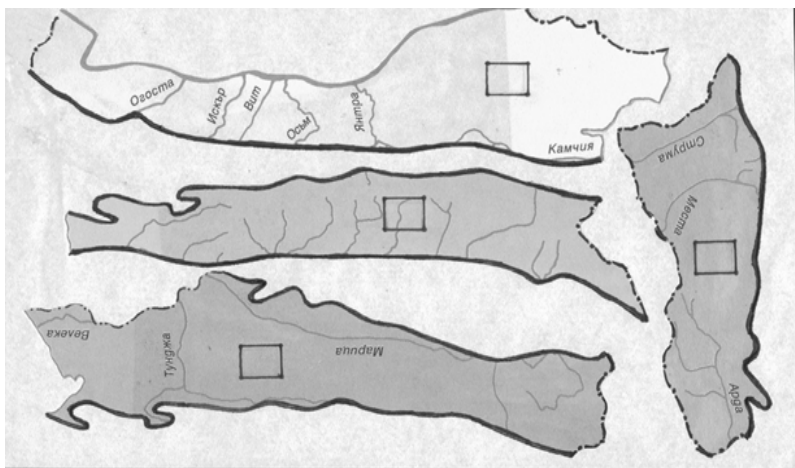
Природните условия благоприятстват отглеждането на тютюн в България. Процесът е механизирован, има изградени преработващи мощности и осигурен пазар на продукцията. Отрасълт е най-добре развит в районите на Родопите (Западни и Източни), по долината на Места и Струма.

.....

11. Разпознайте по контурите природогеографските области. Надпишете ги, като използвате индекси (1 до 4).

Кои форми на релефа се отнасят към съответните области?

(2т.)

1
2
3
4

12. Допълнете изречението, като използвате част от следните доводи: (1т.)

- опита и традициите на населението в тези райони;
- наличието на изградени преработващи мощности;
- по-малко разходи за производство на единица готова продукция;
- наличие на научноизследователска база;
- по-подходящи климатични условия.

По Черноморското крайбрежие и в Горнотракийската низина има по-добри условия за развитие на лозарството, което е свързано най-вече с -----

13. Групирайте изброените продукти в зависимост от това, кой е отрасълът, в който се произвеждат. (3т.)

Продукти: черна мед, козметични средства, редутори, каучукови уплътнители, вино, електродвигатели, топла вода, прокат, сярна киселина, азотни торове, асансьори, плодови сокове, антибиотици, брашно, велосипедни гуми, дървесно-влакнести частици, фрези, оловни блокове, препарати за растителна защита, чугун.

Напр.: Цветна металургия – черна мед, оловни блокове....

14. Кои са следните селища? Попълнете празните места (2т.)

1. Известен е като “Градът на стоте войводи”, разположен в подножието на Стара планина и Сините камъни -
2. В близост до града се намират лобното място на Георги Бенковски и Кървавото кладенче; известен с развитието на занаятите и дървообработването -
3. Град на розите, разположен в “долината на тракийските царе” -
4. Градът на Рачо Ковача, паметникът на който се намира в р. Янтра -
5. Град, в който се намира дворецът на румънската кралица, днес – парк и ботаническа градина -
6. Град, уникален със своето местоположение на полуостров -
7. Градът на Ботев, с паметник, мемориален комплекс и къща-музей на поета -
8. Град, известен с това, че е първият български град, изграден по план след Освобождението; известен като град на липите; родно място на много интелектуалци и артисти -
9. Градът, в който се намира крепостта “Баба Вида” -

10. Град във Велико Търновска област, най-големият железопътен възел на Северна България -
.....

15. Избройте основните ресурси за развитие на енергетиката в България. (2т.)

16. Като използвате предложените дейности и продукти, представете технологичния цикъл на промишления отрасъл. Посочете кой е отрасълът и къде е първият завод в страната. (2т.)

Добив на суровина, кокс, проучване на находища, железен концентрат, метален скрап (старо желязо), стомана, варовици, прокат, никел и други легиращи метали, чугун.

17. Кои от изброените центрове за производство на храни и напитки се намират в Северна България? Подчертайте верния отговор. (1т.)

Попово, Чирпан, Смолян, Червен бряг, Свищов, Асеновград, Първомай, Плевен, Добрич, Хасково, Лом, Бойчиновци, Дупница, Созопол, Елена, Полски Тръмбеш, Бургас, Своге, Кърджали, Сунгурларе, Пазарджик.

18. Четири от изброените особености се отнасят за един отрасъл на вторичния сектор на стопанството. Запишете отрасъла и оградете особеностите, които се отнасят за него. (2т.)

1. Създава нови, непознати суровини.
 2. Не е замърсяващ природната среда отрасъл.
 3. Използва суровини от различен произход – растителни, животински, минерален произход, дървесина.
 4. Енергоемък отрасъл.
 5. Използва главно женска работна ръка.
 6. Традиционен отрасъл на стопанството.
 7. Използваните суровини се нуждаят от обогатяване.
 8. Носител на НТП.
-

19. От изброените центрове подчертайте тези, в които се произвеждат стъкларски и порцеланово-фаянсови изделия. (1т.)

Елин Пелин, Нови пазар, Пазарджик, Враца, Велико Търново, Разград, Каспичан, Шумен.

20. Свържете подотраслите със съответната група центрове. (1т.)

а) вълнотекстилна	1. Пазарджик, Провадия, Самоков
б) ленено-конопена	2. София, Габрово, Сливен, Казанлък, Троян, Тетевен
в) килимарство	3. Чипровци, Панагюрище, Стрелча, Котел, Сливен

21. Срещу съответния номер запишете наименованието и местоположението на обектите. (2т.)

1..... 2..... 3..... 4.....

22. Допълнете пропуснатите възли в следните жп линии. (2т.)

София – – Плевен – – Каспичан – Варна;
София – – Казанлък – Сливен – – Бургас;
Русе – Горна Оряховица – – Дъбово – – Димитровград – Подкова

23. Групирайте изброените географски обекти като използвате числови индекси. (2т.)

Янтра, Сакар, Малко Търново, Струма, Тимок, Сребърна, Плана, Никопол, Славянка, Арда, Мелник, Панагюрище, Огоста, Котел, Вит, Люлин, Ропотамо, Аркутино, Осогово, Чирпан

24. Попълнете празните места. (1т.)

В Югозападния район живеят около 2 млн. души, което представлява% от населението на България. Населението е разпределено неравномерно, като средната му географска гъстота е около Градското население в района е%. Отличава се с относително висок дял на работна ръка и висока заетост в третичния сектор, което до голяма степен е свързано със столичния град.

25. Предложете заглавие към текста. (1т.)

В Западна Тракийско-Родопски район преобладават малките селища с население до 15 хиляди души – сред тях са Батак, Чепеларе, Садово, Стрелча, Перушица и други. Тук се намира и вторият по големина град в България – Пловдив, който се явява икономически, транспортен, културен и научен център на областта. Други по-големи градове в областта са Пазарджик, Асеновград, Смолян. Характерна особеност е наличието на големи села и много пръснати селища в планинските части.

26. Свържете всяка област с принадлежащата ѝ група населени места. (1т.)

а) Пловдивска област	1. Рудозем, Чепеларе, Златоград
б) Пазарджишка област	2. Лъки, Клисурска, Кричим
в) Смолянска област	3. Белово, Брацигово, Раkitово

27. Кои са основните 4 социално-икономически и екологични проблеми на Североизточния причерноморски район? (2т.)

28. Оградете варианта, в който посочените административни области имат обща граница. (1т.)

а) Пазарджишка – Пернишка	в) Ямболска – Кърджалийска
б) Шуменска – Добричка	г) Врачанска – Видинска

29. Допълнете израза. (1т.)

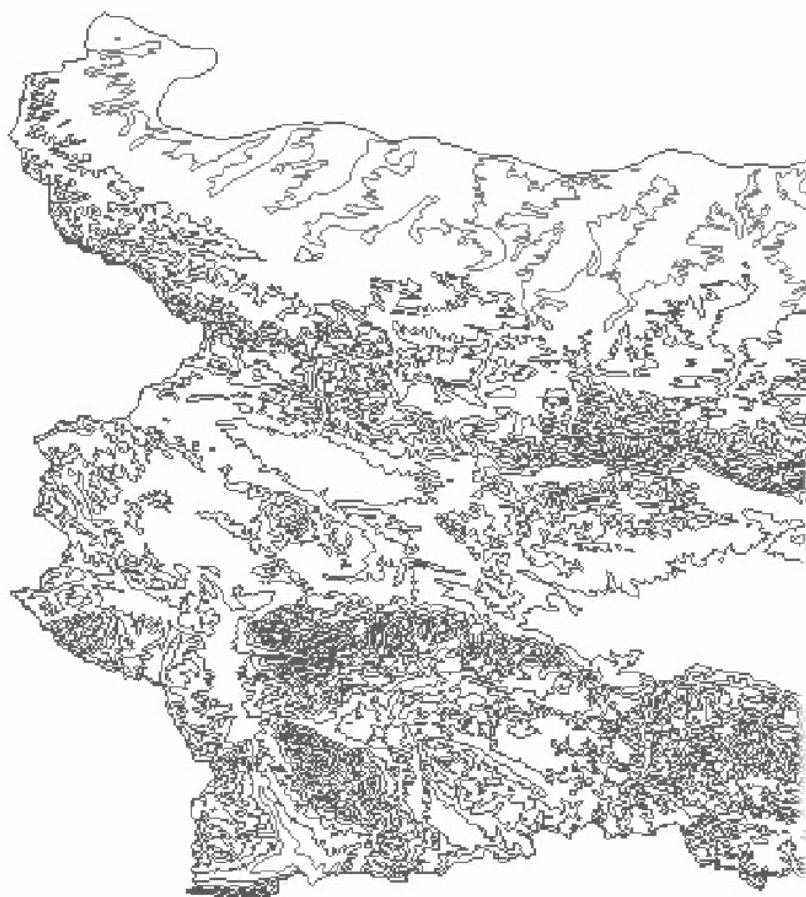
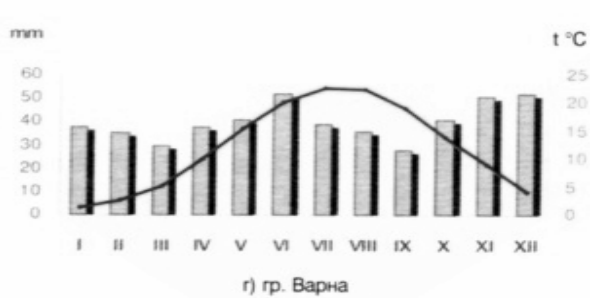
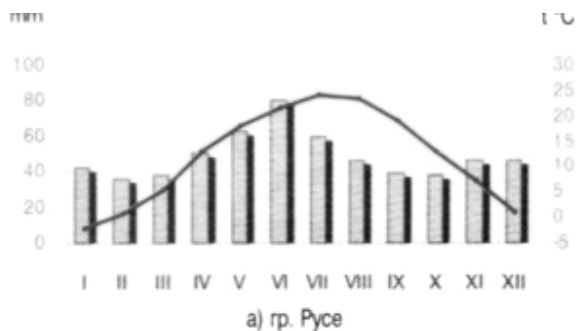
Кнежа и Койнаре са градове в област, която е част от район.

30. Сравнете приложените климатограми на станции Русе и Варна, като съпоставите:

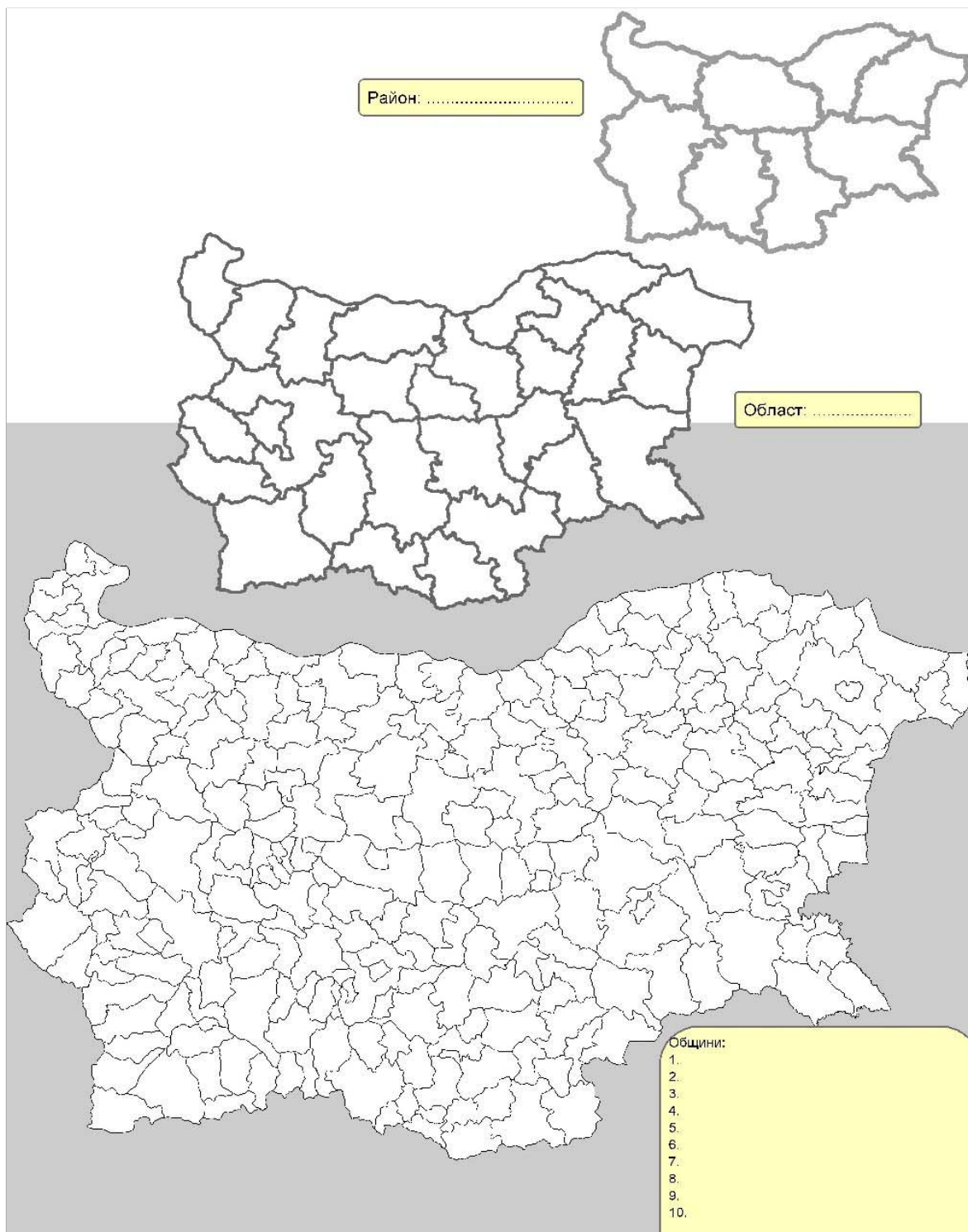
- годишен ход и стойности на температурата;
- годишен ход и стойности на валежите.

Опитайте се да формулирате причината за различията.

(2т.)

II. 1. Нанесете на съответните места в картата наименованията на пет големи релефни форми в западната част на страната

II. 2. Изберете една област и я зацриховайте на картосхемата на областите. Посочете района, в който се намира. Означете с поредни номера съставляващите я общини (1, 2,...) и ги напишете в легендата.

III. Компонент

Тема: *“Глобализация и национална идентичност”*

Програма за конкурсен изпит по ГЕОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ 1 (писмена разработка на тема)

- 1. Географско положение и граници на България.** Географско положение. Видове. Изменения в териториалния обхват на България. Стопанска оценка на границите на Р. България.
- 2. Релеф на България.** Геоложки строеж и развитие на релефа. Характеристика на съвременния релеф. Геоморфоложки области. Стопанско значение на релефа.
- 3. Полезни изкопаеми на България.** Значение и видове. Количествена и качествена характеристика на горивните (енергийните), рудните и нерудните полезни изкопаеми. Стопанска оценка на полезните изкопаеми в България.
- 4. Климат на България.** Фактори на климата. Елементи на климата. Неблагоприятни климатични явления. Климатични области. Стопанска оценка на климата.
- 5. Води на България.** Подземни води - грунтови, напорни, карстови, минерални извори. Повърхностни води - реки и езера. Хидроложки области. Използване и опазване на водните ресурси в България.
- 6. География на населението на България.** Брой и разпределение на населението. Естествено движение на населението. Миграции. Структури на населението. Работна сила и заетост.

Първичен сектор

- 7. География на производство на зърнени и технически култури в България.** Същност, особености, значение. Фактори за развитие. Отраслова и териториална структура на производството. Проблеми и тенденции.
- 8. География на зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството в България.** Същност, особености, значение. Фактори за развитие. Отраслова и териториална структура. Проблеми и тенденции.

Вторичен сектор

- 9. География на енергетиката в България.** Същност, особености, значение. Фактори за развитие. Енергийни ресурси. Производство на електроенергия. Електропреносна мрежа. Райони. Проблеми и тенденции.

10. География на металургията в България. Същност, особености, значение. Фактори за развитие. Отраслова и териториална структура на черната и цветната металургия. Проблеми и тенденции.

11. География на производството на храни, напитки и тютюневи изделия в България Същност, особености, значение. Фактори за развитие. Отраслова и териториална структура. Проблеми и тенденции.

Третичен сектор

12. География на транспорта в България. Същност, особености, значение. Фактори за развитие. Основни видове транспорт - географска характеристика. Видове съобщения. Териториална структура. Проблеми и тенденции.

13. География на туризма в България. Същност, особености, значение. Фактори за развитие. Туристически ресурси. Туристическа база. Развитие на туризма. Видове туризъм. Туристически райони. Проблеми и тенденции.

Социално – икономически райони (региони)

14. Югозападен социално-икономически район.

15. Западен Тракийско-Родопски социално-икономически район.

16. Източен Тракийско-Родопски социално-икономически район.

17. Югоизточен социално-икономически район.

18. Североизточен Приморски социално-икономически район.

19. Североизточен Придунавски социално-икономически район.

20. Северен централен социално-икономически район.

21. Северозападен социално-икономически район.

Забележка. Географският анализ на социално-икономическите райони трябва да се направи като се използва следния алгоритъм: Географско положение, граници и големина, Природна среда, Население, селищна мрежа, административно-териториално устройство, Стопанство - първичен, вторичен и третичен сектор, Регионална таксономична структура, Проблеми и тенденции.